

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE — FICHE NR. 262

Op 26 oktober 1902 stelde Paul Bergmans in de Franse taal, in de rubriek "Burgerlijke Bouwwerken" — St.-Pietersnieuwstraat nr. 99 — XVIe eeuw — de volgende fiche op

HET KASTEELTJE VAN EMMAÛS

Op de helling van de Blandinusberg die afdaalt naar de Schelde, bevindt zich halverwege, in de tuin van het huis nr. 99 van de St.-Pietersnieuwstraat, een mooi XVIe eeuws huis, *'t Casteelken van Emmaüs* dat Diericx en Van Lokeren *'t Hof van Waesberghe* noemen. Het komt voor op het groot panoramisch zicht van 1534 en was opvolgentlijk eigendom van de families Van den Houcke (1545), de Stoppelaere (1578-1592), Van Waesberghe (1702-1816), de Keyser (1816-1855) en Donny.

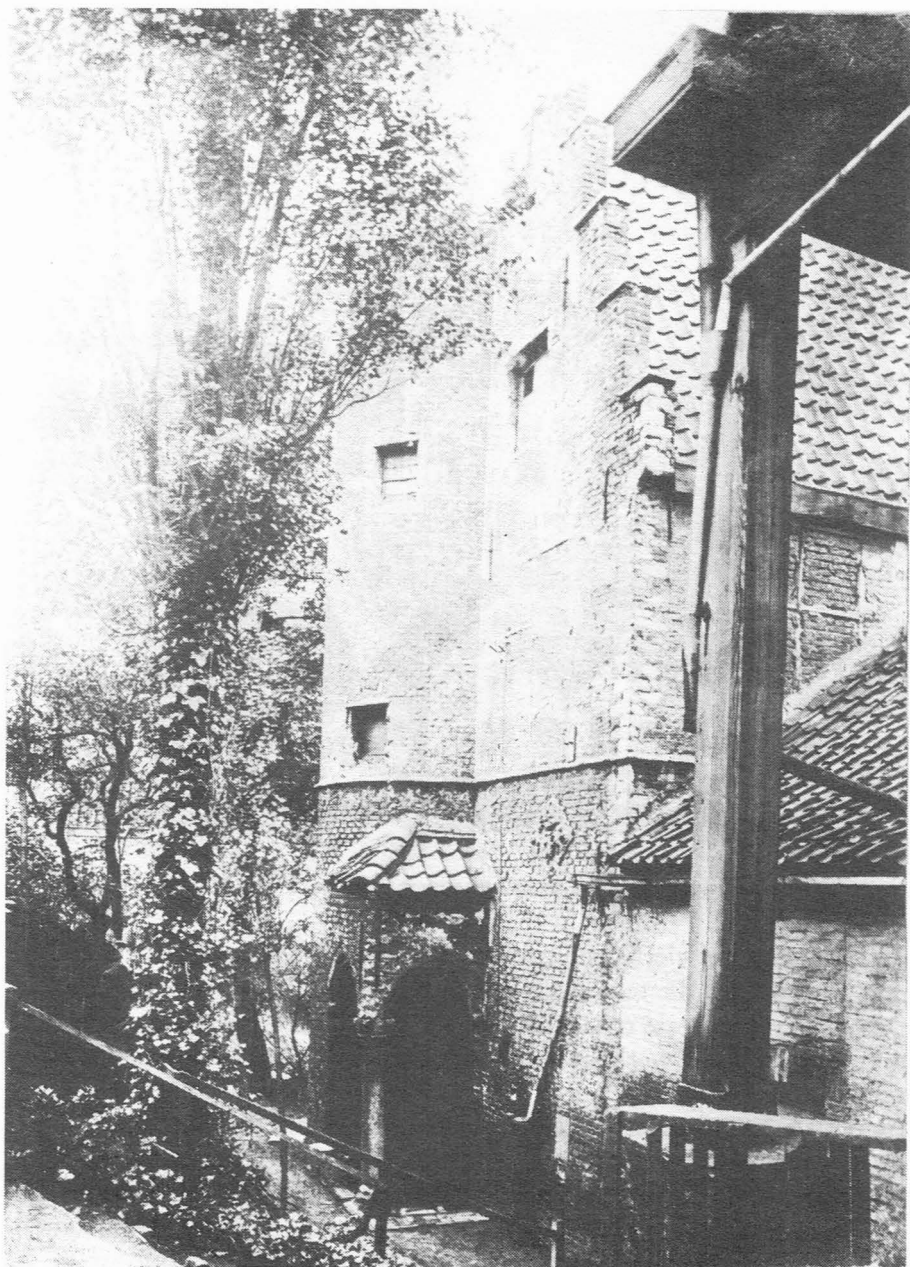
Dit huis dat, gezien zijn beperkte afmetingen (iets meer dan 6 m. breed op 10 m. hoog), men juister een paviljoen van plaisance zou kunnen noemen, heeft zijn oorspronkelijke voornaamheid bewaard. De westzijde, bekroond door een trapgevel, heeft op de verdieping een venster met stenen spijlen die nu gedicht is en onder hetwelk een steen is ingevoegd die, in reliëf gebeeldhouwd, het familiewapen van Van Waesberghe vertoont : *van zilver bezaaid met kleine rechthoekjes van sabel met leeuw van zelfde*.

De tijd heeft de steen uitgesleten en enkel de leeuw is nog zichtbaar. Deze gevel wordt geflankeerd door een rond torentje, waarvan de top nu afgeknot is, dat dienst doet als trap. Wij geloven dat het vroeger uitstak boven de gevel.

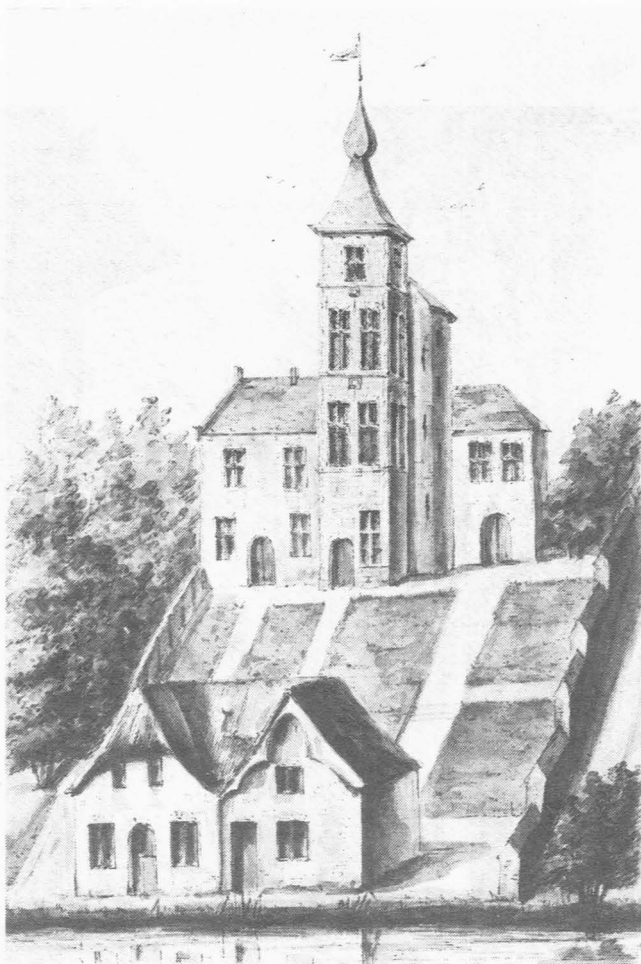
Onder een portiek dat ondersteund wordt door twee gebroken bogen

Het Kasteeltje van Emmaüs, 20ste eeuw. Foto : Stadsarchief Gent.

Het kasteeltje van Emmaüs. 20ste eeuw. Foto : Stadsarchief Gent.

Het kasteeltje van Emmaüs, eeuwen geleden. Foto A.C.L.

die rusten op het vierkantig en massief kapiteel van een enkel zuiltje, zijn twee deuren die toegang verlenen tot de woning en het torentje. De oostgevel, naar de rivier toe, is meer vervallen; hij vertoont ook sporen van beeldhouwwerk (twee mensenhoofden ?) en misschien een datum.

De onderste verdieping ligt anderhalve meter onder de grond. De woning bevat op het laagste gelijkvloers een gewelfde zaal met schoorsteen; op het hoogste gelijkvloers een kamer met schoorsteen die door middel van enkele treden in verbinding staat met een kleine keuken boven een kelder*.

* Men zal misschien even opkijken bij het lezen van de termen "lager en hoger gelijkvloers". Wij mogen evenwel niet vergeten dat dit huis gebouwd is op een helling.

Op de verdieping, een kamer met vensters in de richting van drie windstreken, van waar men een mooi zicht moet gehad hebben op de Scheldevallei.

Tenslotte, een zolder met eiken gebinte; op deze zolder is een venster met kleine vierkante ruitjes waarop nog de oude hengsels aanwezig zijn. In het kasteeltje van Emmaüs kan men het gelukkig gebruik bemerken van geglazuurde bakstenen die motieven vormen waarin men het Kruis van Bourgondië en de "briquet"*** van het Gulden Vlies herkent. Dit soort van versiering schijnt veelvuldig voorgekomen te zijn in Gent in de XVIe eeuw.

Cf. *Bulletin de la Société d'histoire et d'archéologie de Gand*, t. IV (1896-1897), pp. 232-234, en t. VIII (1900), p. 179, pp. 276-291, met plaat, en p. 303.

Naschrift

Vele van de fiches van de "Inventaire archéologique" werden opgesteld in een stijl die alles behalve harmonisch is. Het zijn technische gegevens die geformuleerd werden in vaak lange, gecompliceerde volzinnen. Men krijgt de indruk dat men vroeger slechts noodgedwongen een punt zette achter een zin. En dan nog maar na volledige uitputting van alle beschikbare komma's en puntkomma's. Aangezien wij een zo trouw mogelijke vertaling wensden te geven van de originele tekst, zal dit wellicht tot uiting komen onder de vorm van een minder vlotte leesbaarheid, een euvel dat — naar wij hopen — ons niet te erg ten kwade zal geduid worden door de lezer.

Het Kasteeltje van Emmaüs, dat vroeger zeer goed zichtbaar was van op de Muinkkaai, is nu vrijwel ingesloten door de gebouwen van de Universiteit en kan enkel maar bereikt worden langs het straatje "Hoveniersberg".

H. C.

** Wij hebben hier in de tekst het Franse woord overgenomen omdat het ons niet duidelijk is wat Paul Bergmans bedoelt met "briquet de la Toison d'Or".

Een "briquet" is onder meer een korte infanteriesabel, maar aangezien deze in gebruik was van 1760 tot 1830, kan hij niets te maken hebben met het Gulden Vlies. Vuurslag? Wij hebben ook dit woord niet durven gebruiken. Kan een van onze competente lezers ons op het goede spoor zetten?